

XÂY DỰNG VĂN HÓA CHÍNH TRỊ CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM KỸ THUẬT VINH

Nguyễn Thị Lan Anh, Nguyễn Hà Thương
Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh

Tóm tắt: Trên cơ sở lý luận và thực trạng về văn hóa chính trị của sinh viên, bài viết đưa ra một số giải pháp nhằm xây dựng văn hóa chính trị cho sinh viên tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh hiện nay.

Từ khóa: Giải pháp, xây dựng, văn hóa, văn hóa chính trị

BUILDING POLITICAL CULTURE FOR STUDENTS AT VINH UNIVERSITY OF TECHNOLOGY EDUCATION

Nguyen Thi Lan Anh, Nguyen Ha Thuong
Vinh University of Technology Education

Abstract: Based on the theory and reality of political culture of students, the article proposes some solutions to build political culture for students at Vinh University of Technology Education currently.

Keywords: Solutions, build, culture, political culture

Nhận bài: 26/03/2025

Phản biện: 20/04/2025

Duyệt đăng: 24/04/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Văn hóa chính trị giữ vị trí rất quan trọng trong việc tổ chức xã hội, định hướng điều chỉnh các hành vi và quan hệ xã hội. Đồng thời, cổ vũ, động viên, thúc đẩy hoạt động của cá nhân, giai cấp trong chính trị, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả của hoạt động chính trị của mỗi quốc gia, dân tộc. Muốn xã hội phát triển thì các chủ thể chính trị phải có trình độ văn hóa chính trị nhất định.

Sinh viên (SV) là lực lượng có vai trò to lớn trong sự phát triển đất nước nên cũng cần được trang bị những kiến thức và năng lực chính trị nhất định. Là môi trường đào tạo các ngành nghề kỹ thuật, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh đã tiến hành một số giải pháp nhưng vấn đề văn hóa chính trị của SV hiện nay cũng vẫn còn tồn tại một số bất cập. Việc nhìn nhận, đánh giá đúng tình hình thực tế và đưa ra những giải pháp đúng đắn nhằm xây dựng văn hóa chính trị cho SV theo những chuẩn mực phù hợp với mục tiêu chung của giáo dục là yêu cầu cấp thiết hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm, các yếu tố cấu thành văn hóa chính trị

Văn hóa, hiểu theo nghĩa rộng, là trình độ phát triển về mặt vật chất và tinh thần của nhân loại trong mỗi giai đoạn nhất định. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ dạy: “Vì lẽ sinh tồn cũng như mục đích của cuộc sống, loài người mới sáng tạo và phát minh ra ngôn ngữ, chữ viết, đạo đức, pháp luật, khoa học, tôn giáo, văn học, nghệ thuật, những công cụ cho sinh hoạt hằng ngày về mặc, ăn, ở và

các phương thức sử dụng. Toàn bộ những sáng tạo và phát minh đó tức là văn hóa. Văn hóa là sự tổng hợp của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó mà loài người đã sản sinh ra nhằm thích ứng những nhu cầu đời sống và đòi hỏi của sự sinh tồn”(1).

Văn hóa chính trị là “những giá trị, lý tưởng cao đẹp mà con người hướng tới trong hoạt động chính trị, thể hiện ở sự hiểu biết về chính trị, ở trình độ tổ chức hệ thống quyền lực, ở hành động chính trị theo một chuẩn giá trị xã hội nhất định”(2).

Văn hóa chính trị là một chỉnh thể, được tạo thành bởi các yếu tố cơ bản, như tri thức chính trị, ý thức chính trị, năng lực hành động chính trị và kinh nghiệm chính trị(3). Các yếu tố này gắn bó rất chặt chẽ với nhau, bổ sung cho nhau tạo thành phẩm chất, nhân cách, thúc đẩy sự tu dưỡng bản thân và năng lực chính trị của một cá nhân, một tổ chức chính trị; đồng thời, chúng cũng góp phần giúp một cá nhân hay một tổ chức hiện thực hóa các mục đích chính trị của mình.

- Tri thức chính trị được coi là hạt nhân của văn hóa chính trị, là sự hiểu biết chính trị của người nắm quyền lực chính trị. Xét về cấu trúc, tri thức chính trị được tạo thành bởi hai yếu tố là tri thức kinh nghiệm và tri thức lý luận.

+ Tri thức kinh nghiệm chính trị là sự phản ánh trực tiếp đời sống chính trị, được hình thành trong thực tiễn chính trị.

+ Tri thức lý luận chính trị: Hiện nay, Đảng Cộng sản Việt Nam kiên định, lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư

tưởng và “kim chỉ nam” cho mọi hành động cách mạng của mình.

- Ý thức chính trị được tạo thành bởi tình cảm chính trị và quan điểm, tư tưởng chính trị.

+ Tình cảm chính trị trước hết là cảm xúc, niềm tin chính trị. Cảm xúc chính trị là yếu tố tâm lý đặc biệt trước những sự kiện chính trị diễn ra trong đời sống xã hội. Niềm tin chính trị được biểu hiện ở sự tuyệt đối trung thành với chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; quyết tâm và kiên định con đường cách mạng do Đảng Cộng sản Việt Nam đã lựa chọn.

+ Quan điểm chính trị là kết quả của quá trình nhận thức chính trị thông qua các luận điểm, nhận định, đánh giá trên lập trường chính trị rõ ràng, quan điểm chính trị cụ thể.

+ Tư tưởng chính trị là hệ thống các quan điểm chính trị được trình bày có hệ thống, lô-gic, là sự thể hiện trình độ lý luận chính trị trong thực hiện các hoạt động chính trị của cá nhân, tổ chức.

- Năng lực hành động chính trị là một hình thức năng lực đặc biệt, là khả năng thực hiện các nhiệm vụ chính trị. Năng lực hành động chính trị được hình thành và phát triển trong thực tiễn hoạt động chính trị.

- Kinh nghiệm chính trị là những giá trị tăng thêm sức mạnh cho tri thức chính trị, nhưng nó chỉ trở thành giá trị văn hóa chính trị khi nó kết hợp với tri thức, tình cảm, lý tưởng, niềm tin và năng lực hành động chính trị của mỗi cá nhân.

2.2. Thực trạng về văn hóa chính trị của SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh

Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh là cơ sở giáo dục đại học công lập, có chức năng đào tạo nhà giáo giáo dục nghề nghiệp và đào tạo nhân lực các trình độ đào tạo của giáo dục đại học đối với các ngành, chuyên ngành kỹ thuật, công nghệ, kinh tế và các ngành, chuyên ngành khác có liên quan; tham gia bồi dưỡng nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục nghề nghiệp, người lao động; nghiên cứu và ứng dụng khoa học, công nghệ phục vụ đào tạo và phát triển kinh tế - xã hội theo quy định của pháp luật. Với môi trường đào tạo lành mạnh, có tính mô phạm là một trong những điều kiện thuận lợi để xây dựng nền tảng văn hóa chính trị cho SV của nhà trường.

Văn hóa chính trị của SV cũng có nội hàm như văn hóa chính trị nói chung. Bên cạnh đó, văn hóa chính trị của SV cũng có những đặc thù riêng.

Thứ nhất, về tri thức chính trị: SV Trường Đại

học Sư phạm Kỹ thuật Vinh được trang bị một cách có hệ thống tri thức lý luận chính trị thông qua việc học tập, nghiên cứu các môn lý luận chính trị, pháp luật. Với xuất phát điểm học lực khá cao, SV có khả năng nắm bắt được những nội dung cơ bản về nền tảng tư tưởng chính trị của hệ thống chính trị Việt Nam. Ngoài ra, SV được học tập ở môi trường đại học - môi trường có trình độ khoa học, văn hóa cao; có điều kiện tiếp cận, hiểu biết về truyền thống chính trị, tình hình kinh tế - chính trị - xã hội của đất nước, lịch sử dân tộc và địa phương. Theo đánh giá của tác giả, trình độ tri thức chính trị của SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh ở mức khá.

Thứ hai, về ý thức chính trị: Nhìn chung, SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh có thái độ học tập tích cực, chủ động nghiên cứu các môn học lý luận chính trị như triết học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, kinh tế chính trị, lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, ... SV có ý thức chính trị đúng đắn, có niềm tin vững chắc vào con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, vào mục tiêu xây dựng xã hội công bằng, dân chủ, văn minh, không bị dao động trước những luận điệu sai trái và luôn giữ vững lập trường chính trị. SV tự hào và tôn vinh giá trị văn hóa dân tộc, thể hiện qua thái độ tích cực tìm hiểu, học hỏi các kiến thức về lịch sử, các di sản văn hóa và những giá trị truyền thống; có ý thức tôn trọng và bảo vệ văn hóa truyền thống bằng việc tham gia các hoạt động liên quan đến việc bảo tồn các di sản văn hóa; tham gia các hoạt động, phong trào của Đoàn Thanh niên, Hội SV như “Mùa hè xanh”, “Tiếp sức mùa thi” và các hoạt động bảo vệ môi trường. Đó là minh chứng cho ý thức chính trị, lòng yêu nước, tinh thần tình nguyện, trách nhiệm với đất nước của SV.

Thứ ba, về năng lực hành động chính trị: Năng lực hành động chính trị của SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh ở mức độ khá. Các em đã và đang phát huy truyền thống anh hùng của dân tộc, noi gương các thế hệ đi trước, từng bước trưởng thành nhanh chóng. SV thực hiện tốt chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước; chấp hành tốt nội quy, quy định của nhà trường; khá tích cực tham gia các hoạt động xã hội, thường xuyên hoạt động tập thể và hoạt động theo nhóm.

Thứ tư, về kinh nghiệm chính trị: Điểm mạnh của SV là có nhiệt huyết, quyết tâm, mạnh dạn

trong thực hiện nhiệm vụ. Tuy nhiên, ở chiều ngược lại, do còn ít trải nghiệm thực tiễn nên các em cũng có ít kinh nghiệm chính trị.

Bên cạnh những ưu điểm thì văn hóa chính trị của SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh vẫn còn tồn tại một số hạn chế. Đó là: một số SV chưa tích cực tìm hiểu, học tập, nâng cao nhận thức chính trị; hành động chính trị của SV còn thụ động, thiếu tính sáng tạo, chủ yếu mới ở mức độ tham gia các hoạt động theo phong trào. Đặc biệt, mặt trái kinh tế thị trường làm cho một bộ phận SV dao động về lý tưởng sống, làm nảy sinh tâm lý ngại học, ngại rèn luyện bản thân.

Nguyên nhân là do công tác giáo dục văn hóa chính trị còn hạn chế về nội dung, phương pháp, hình thức, phương tiện giáo dục. Nội dung chương trình chưa chú ý việc ứng dụng thực tiễn; hình thức, phương tiện giáo dục văn hóa chính trị còn đơn điệu; phương pháp chưa được đổi mới... Do đó, ít gây được hứng thú cho SV.

2.3. Phương hướng, giải pháp để xây dựng văn hóa chính trị cho SV tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh

Để xây dựng, nâng cao chất lượng văn hóa chính trị cho SV thì cần phải làm tốt công tác giáo dục văn hóa chính trị. Giáo dục văn hóa chính trị giúp SV rèn luyện năng lực tư duy, là cơ sở lý luận soi đường chỉ lối cho mỗi cá nhân vận dụng vào hành động thực tiễn của mình.

Công tác giáo dục văn hóa chính trị cho SV cần thực hiện một số phương hướng sau:

Một là, xây dựng văn hóa chính trị cho SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh phải hướng vào việc nâng cao trình độ nhận thức, từ đó đổi mới tư duy của SV, bồi dưỡng tình cảm, trau dồi đạo đức, rèn luyện hành vi văn hóa cho SV.

Hai là, xây dựng văn hóa chính trị cho SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh phải hướng vào việc thực hiện thắng lợi chiến lược phát triển kinh tế, chính trị, văn hóa, con người của đất nước và của địa phương.

Ba là, xây dựng văn hóa chính trị cho SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh hướng vào việc đổi mới, hoàn thiện hệ thống chính trị nói chung và hệ thống chính quyền địa phương nói riêng.

Dựa trên những phương hướng đó, việc xây dựng văn hóa chính trị cho SV của Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh cần thực hiện một số giải pháp cơ bản sau:

Thứ nhất, tăng cường giáo dục lý luận chính trị

trong nhà trường

Đại hội XIII của Đảng khẳng định: “Tư tưởng chỉ đạo xuyên suốt của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta là phải kiên định và vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh”(4). Nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị, chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, cải tiến về phương pháp giảng dạy, giúp SV hiểu sâu hơn về nền tảng lý luận và tầm quan trọng của các giá trị này trong sự nghiệp phát triển đất nước. Học đi đôi với hành, ứng dụng lý luận vào thực tiễn, giúp SV hiểu rõ cách vận dụng lý luận vào đời sống, học tập và công tác xã hội. Từ đó, hình thành thế giới quan, lập trường tư tưởng, niềm tin, tình cảm và thái độ với chế độ xã hội chủ nghĩa, tự giác và tích cực tham gia các hoạt động chính trị của đất nước.

Thứ hai, đẩy mạnh giáo dục lòng yêu nước và trách nhiệm công dân

Cần tăng cường hơn nữa công tác giáo dục về giá trị lịch sử, lòng yêu nước và trách nhiệm công dân; tạo điều kiện cho SV tham gia các phong trào bảo vệ Tổ quốc, các hoạt động như bảo vệ chủ quyền biển đảo, bảo vệ môi trường. Qua đó, SV sẽ nhận thức rõ hơn về trách nhiệm của mình trong việc giữ gìn và phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

Thứ ba, tăng cường các hoạt động ngoại khóa, hoạt động chính trị - xã hội

Tăng cường, tạo điều kiện cho SV tham gia các hoạt động của Đoàn Thanh niên, Hội SV. Đây là cơ hội để SV rèn luyện kỹ năng xã hội, xây dựng tinh thần đoàn kết và ý thức trách nhiệm với cộng đồng.

Đảng ủy, Giám hiệu, các tổ chức đoàn thể trong nhà trường cần tổ chức nhiều diễn đàn, hội thảo, tọa đàm, tạo cơ hội cho SV tham gia các diễn đàn chính trị - xã hội, nơi có thể thảo luận về các chủ đề trong nước và quốc tế. Những buổi thảo luận này giúp SV hiểu sâu hơn về vai trò của Đảng và Nhà nước trong sự nghiệp đổi mới, từ đó nâng cao ý thức chính trị.

Thứ tư, tạo ra môi trường văn hóa chính trị thuận lợi cho SV

Muốn xây dựng văn hóa chính trị cho SV phải chú trọng tới việc tạo ra môi trường giáo dục văn hóa chính trị thuận lợi. Môi trường giáo dục của SV bao gồm các thành tố cơ bản là gia đình, nhà trường, xã hội mà ở đó SV thực hiện quá trình giáo dục và tự giáo dục.

Gia đình nên giữ mối liên hệ thường xuyên với

nhà trường để nắm tình hình học tập, rèn luyện của con em mình, định hướng tư tưởng và kịp thời dạy dỗ, chấn chỉnh những suy nghĩ, hành động chưa đúng chuẩn mực văn hoá - xã hội của SV. Nhà trường cần giữ vững kỷ cương, nề nếp thông qua việc thực hiện nghiêm chỉnh các nội quy, quy chế; các cán bộ, giảng viên trong nhà trường phải chuẩn mực trong ứng xử và hành vi, là những tấm gương cho SV noi theo. Ngoài ra, giáo dục xã hội thông qua các đoàn thể nhân dân, các tổ chức nhà nước với thể chế chính trị, pháp luật, văn hóa, đạo đức... góp phần phát triển nhân cách toàn diện của SV.

Thứ năm, tạo môi trường rèn luyện bản lĩnh chính trị

Cần có biện pháp khuyến khích SV tham gia đấu tranh chống tham nhũng, tiêu cực, bài trừ các tệ nạn xã hội. Để SV phát triển về ý thức chính trị, nhà trường cần tạo điều kiện để SV có thể tham gia vào các tổ chức chính trị hoặc các chương

trình trao đổi SV quốc tế để SV có thể học hỏi và rèn luyện bản lĩnh chính trị của mình thông qua giao lưu, học tập và trao đổi kinh nghiệm.

Thứ sáu, phát huy tính tích cực, chủ động của SV trong việc nhận thức và vận dụng tri thức văn hóa chính trị

SV phải tự mình tìm tòi, chủ động trong việc bồi dưỡng văn hoá chính trị cho bản thân mình, tự thấy được trách nhiệm của mình với xã hội, với đất nước. Từ đó, sẽ tự nảy sinh yêu cầu, đòi hỏi bản thân mình phải cố gắng học hỏi, trau dồi kiến thức vì tương lai, sự nghiệp của đất nước.

III. KẾT LUẬN

Để việc xây dựng văn hóa chính trị cho SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh đạt hiệu quả cao thì phải áp dụng đồng bộ các giải pháp theo phương hướng đúng đắn. Điều này đòi hỏi sự nỗ lực lớn của gia đình, nhà trường, toàn xã hội và chính bản thân SV trong việc trang bị những kiến thức chính trị, xã hội và nghề nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, t. 3, tr. 458.
2. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh: *Giáo trình Cao cấp lý luận chính trị: Chính trị học*, Nxb Lý luận chính trị, Hà Nội, 2019, tr. 89.
3. Nguyễn Trọng Chuẩn: “*Chính trị dựa trên nền tảng văn hóa - cái gốc tạo nên sức mạnh cho đảng cầm quyền*”, Tạp chí Cộng sản, số 934, tháng 1-2020, tr. 55 - 60.
4. ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.33.